

SOCIĀLIE UN KULTŪRAS ASPEKTI

Nodarbības ilgums:	40 - 60 minūtes (1. posms: iesildīšanās uzdevums, 2. posms: vērtību izvērtēšanas uzdevums)
Materiāls un sagatavošanās:	Izvietot krēslus aplī (skaits atbilstoši skolēnu skaitam) un izdrukāt vienu „Palīgmateriālu skolotājiem” kopiju.
Mērķis:	Šī uzdevuma mērķis ir mudināt skolēnus apspriest, pārdomāt un izveidot nostāju par alkohola problēmu sociālajiem un kultūras aspektiem.
Darba metodes:	Diskusija klasē

IEVADS

Šis nodarbības mērķis ir sniegt skolēniem iespēju izveidot nostāju attiecībā uz dažādām alkohola problēmām un uzzināt, ko par tām domā viņu klasesbiedri. Tas samazina ziņkārību un aizspriedumus par alkoholu. Lai radītu pozitīvu gaisotni, iesakām sākt nodarbību ar iesildīšanās spēli, kas veicina atklātību.

ĪSTENOŠANA

1. POSMS. IESILDĪŠANĀS: UZDEVUMS „KATRS, KURŠ...”

1. Skolēni apsēžas uz krēsliem, kas izvietoti aplī.
2. Viens skolēns stāv vidū (skolotājs var nostāties pirmais, lai parādītu, kā tas jā dara). Skolēns skaļi pasaka apgalvojumu, piemēram: „Man patīk spēlēt futbolu!”. Visi, kam arī patīk spēlēt futbolu, ceļas kājās un meklē citu brīvu krēslu aplī, kur apsēsties. Laikā, kamēr skolēni maina savas sēdvietas, vidū stāvošais mēģina ieņemt tukšu krēslu. Viņa vietā nostājas jauns skolēns, kurš palicis bez sēdvietas aplī, utt.
3. Noteikumi: dalībnieki nedrīkst pārsēsties blakusesošajā krēslā, kā arī grūst laukā citus klasesbiedrus.
4. Apgalvojumi var būt par visdažādākajiem tematiem, ja vien tie nav netaktiski, piemēram, nav atļauti ar emocijām saistīti norādījumi („Katrs, kurš ir iemīlējies tieši tagad...”, „Es nesen biju dusmīgs uz kādu...”). Nav atļauti norādījumi saistībā ar apgērību („Man ir džinsas.”).
5. Turpiniet spēli tik ilgi, kamēr tas šķiet jautri un aizraujoši, bet neaizmirstiet atstāt vismaz 30 minūtes laika vērtību novērtējuma uzdevumam.

2. POSMS. VĒRTĪBU NOVĒRTĒŠANAS UZDEVUMS: „JĀ, NĒ, IESPĒJAMS”

1. Skolēni apsēžas uz krēsliem, kas izvietoti aplī. Arī skolotājs sēž uz viena no šiem krēsliem.
2. Skolotājs izsaka apgalvojumu par alkohola lietošanu, skat. „Palīgmateriāls skolotājiem”.
3. Skolēni pauž savu nostāju par apgalvojumu, izmantojot ķermeņa valodu, lai parādītu to, ko viņi domā: „jā” = rokas uz ceļgaliem, „nē” = rokas krustā, „iespējams” = rokas aiz pakauša. (Varat kopā ar skolēniem vienoties par savādāku zīmju valodu, bet katrai no 3 zīmēm ir jābūt gana atšķirīgām, lai nevarētu pārprast).

4. Pēc katra apgalvojuma skolēni saglabā ieņemto stāvokli, lai visi varētu redzēt to, ko katrs domā. Pēc tam skolotājs sniedz skolēniem iespēju izskaidrot, kāpēc viņi izvēlējušies „jā”, „nē” vai „iespējams”. Uzdod vienam vai vairākiem skolēniem, kuri izvēlējušies „jā”, iespēju pamatot savu nostāju. Pēc tam darīt to pašu ar vienu vai vairākiem skolēniem, kuri izvēlējušies „nē” vai „iespējams”. Tas ļauj apspriest katru apgalvojumu. Pārējie skolēni var uzzināt citus viedokļus, tomēr nedrīkst komentēt stāstījuma laikā.

5. Uzdevuma noslēgumā apkopojiet visas diskusijas laikā izteiktās domas un kopā izseciniet svarīgākos apgalvojumus vai idejas.

PALĪGMATERIĀLI SKOLOTĀJIEM

Apgalvojumu ierosinājumi uzdevumam „Jā, nē, iespējams”:

- **Ballīte bez alkohola ir garlaicīga!**
- **Ir grūti pateikt draugiem, ka tu nevēlies dzert!**
- **Piedzerties ir jautri!**
- **Ir labi, ja vari iedzert kopā ar vecākiem!**
- **Latvieši ārvalstīs tiek uzskatīti par dzērājiem!**
- **Alkohols ir saistīts ar latviešu tradīcijām!**
- **Dzērumā ir vieglāk kontaktēties ar citiem cilvēkiem!**
- **Cilvēks, kurš dzer alkoholu, jūtas pieaudzis!**
- **Dzeršana kopā ar draugiem sagrauj draudzību!**
- **Spēja daudz izdzert ir vīrišķības pazīme!**
- **Spēja daudz izdzert ir sievišķības pazīme!**
- **Tikai zubritāji nepakļaujas vienaudžu spiedienam, kad visi pārējie dzer!**
- **Ir jautri pavērot piedzērušos vecākus!**
- **Dzerot cilvēks iegūst drosmi!**
- **Alkohols ļauj izpaust patieso sevi!**
- **Alkohols padara cilvēku agresīvu!**
- **Alkohols padara cilvēku sentimentālu!**
- **„Paģiras” ir veiksmīgi pavadīta vakara pazīme!**
- **Cilvēks, kurš spēj daudz izdzert, ir populārs.**

VIRZĪBA UZ PRIEKŠU

Turpiniet darbu ar apgalvojumiem. Izsakiet apgalvojumus par situācijām, kuras jaunieši var ietekmēt un viņiem ir iespējas pieņemt lēmumus. Viens no šādu uzdevumu mērķiem ir panākt skolēnu spēju pretoties vienaudžu spiedienam un uzsvērt individuālo izvēli. Situāciju piemēri, pamatojoties uz iepriekšējiem apgalvojumiem: „Jāni apceļ, jo viņš nedzer...”, „Elza kļūst drošāka, kad viņa ir piedzērusies...”, „Daži draugi devās uz valodu kursiem ārzemēs un pamatīgi piedzērās...”